

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

Prețul Abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " " pe 1/2 an 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . . . 14 franci
" " " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
edict etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu-
vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Correspondențele se adresează redacțiunii
„FOAIA DIECESANĂ“;
eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Enciclica papală

Nu e tocmai mult decând papa Leo XIII a adresat o „Epistolă apostolică către principii și popoarele din toată lumea“. Cuprinsul acestei epistole pe scurt este: Papa se simte foarte mângăiat fiindcă cu ocaziunea sărbătorii iubire a consacării sale toată lumea romano-catolică și unită și-a manifestat felurit iubirea și supunerea față de el. Mângăierea însă nu i-a fost deplină, căci este enormă mulțimea acelor, cari stăteau departe de iubirea romano-catolicilor și uniților. Mulțimea aceasta o formează necreștinii, la cari încă n'a ajuns lumina evangheliei, și acci creștini, cari umblă pe niște căi rătăcite. Acești creștini sunt ortodoxii și confesiunile reformate.

După această introducere se îndreptă papa cu cuvinte „gingașe, părințești și ademenitoare“ mai întâiu către necreștini apoi către ortodoxi și în fine către reformați, ca toți să se uniască și să formeze o biserică, al cărei cap văzut apoi să fie „locșinătorul atotputernicului Dzeu,“ adică Papa.

În încheierea enciclicei sunt înșirate toate acele bunătăți cerești, dar mai ales pământești, politice-sociale, de cari s'ar împărtași creștinii formând o biserică.

Vom examina câteva din părțile enciclicei, cari privesc biserica noastră.

„Nu este nimic mai plăcut pentru memorie, nimic mai potrivit pentru lauda prevedinței dumnezeiești, ca amintirea acelor timpuri vechi, în cari credința, carea ni-s'a adus din ceriu, încă toți o priveau de un bun comun înviolabil... Mai târziu timpuri nefericite au rupt națiuni mari și înfloritoare prin *neîncredere* și vrășmașii de către biserica română [?],“ — cu alte cuvinte au fost un timp când toți creștinii formau o singură biserică, toți aveau o credință, o iubire și o speranță; astăzi însă nu mai stăm cu biserica ca în acele timpuri, astăzi suntem desbinați, ear cauza desbinării este neîncre-

derea și vrășmașiile. *Să lăpădam deci orice desbinare și sfadă și să ne întoarcem la unirea credinței* — zice mai departe enciclica — adică la adevărata biserică a lui Cristos.

Nu avem nimic în contră. Ortodoxii au fost și sunt pentru unirea tuturor creștinilor în o biserică, — dar biserica aceasta să fie adevărata biserică a lui Cristos.

Și care este adevărata biserică a lui Cristos?

Dacă până în secolul al IX, era numai o biserică creștină, și de abia din secolul amintit au început a se înființa desbinarea, apoi fără îndoială este biserică adevărată aceea, care a rămas întru toate deplin credincioasă spiritului bisericii înainte de secolul al IX. Aceasta însă se poate afirma numai despre biserica dreptcredincioasă a resăritului, pentru ca numai ea a păstrat, păstrează și învață curat și întreg până astăzi doctrina bisericii vechi ecumenice și-i rămâne întru toate credincioasă*).

Că biserica romană n'a rămas fidelă bisericii veche este evident, pentru că ea și-a creat dogme, de cari biserica veche nici nu visa, așa dogme despre *purcederea Duhului sânt și dela Fiul*, despre *primatul autorității și al jurisdicțiunii papilor în întreaga biserică*, despre *infallibilitatea papei* etc.

Aceste dogme noi sunt cauza *neîncrederei* și vrășmașielor, cari au produs desbinarea. Ca să ne unim cu biserica română, apoi ea să se întorcă la biserica veche universală, cu cari noi suntem una.

„Punctul *esențial* de desbinare îl formează numai [??] *primatul pontifului român*“ — zice mai departe enciclica.

Aceasta nu stă. Nenumărate sunt punctele, în cari nu ne unim cu biserica română [nu zic puncte *esențiale* pentru că — cel puțin biserica noastră — nu face deosebiri între puncte de credință *esențiale* și *neesențiale*].

* A. Comorosan : Dogm. ort., part. gen. Cernăuți 1887 pag. 448 ss.

Să considerăm câteva puncte:

1. *Primatul papal.* Biserica romano-catolică învață, că I. Cristos e capul nevăzut, eară capul văzut al bisericii este papa, care concentrează în sine puterea supremă spirituală în întreaga biserică. I. Cristos a dat această putere lui Petru și dela Petru, care a fost cel dintâiu episcop în Roma, timp de 25 de ani, a trecut la succesorii lui. Romano-catolicii aduc mai multe locuri din sânta scriptură pentru învățătura lor. Enciclica se mărginește la unul: „Tu ești Petru și pe această peatră [adeacă pe Petru] voi zidi biserica mea.“

Enciclica se provoacă și la „vechimea creștină“ și vrea să ne convingă despre primat prin aceea, că „mulți din Papi au fost reseriteni“; că „Fotie au trimis la Roma delegați ca să-l apere, ear Papa Nicolae I au trimis legați la Constantinopol . . . ca să eșamineze cauza Patriarhului și apoi să informeze scaunul . . . despre starea-faptică . . .“ Să mai provoacă și la sinoadele ecumenice (?) al II din Lyon și cel din Florența, în care „Latinii și Grecii s'au unit fără greutate și au satorit ca dogmă învățătura despre puterea supremă de guvernarea pontificilor români.“

Netemeinicia istorică și dogmatică a învățaturii despre primatul papei rezultă din următoarele:

a) Petra nu a fost episcop în Roma.

b) Petru, dacă a fost la Roma, a putut fi acolo numai câtră capetul vieții sale. Cu aceste două puncte istoria e în clar.

c) Acei Părinți, cari zic, că sub „peatră“ e de înțeles Petru, sunt puțini și afară de aceea numesc pe Petru *peatră* în acel înțeles, în care și toți ceilalți apostoli sunt petri în fundamentul bisericii. Origen zice de *Petru*, că este fundamentul bisericii (în Omil. V. la *Eșire*), dar tot el scrie (în explicat. Mat. c. 16): „*Tu ești Petru, peatră însă este fiecare învățacel a lui Cristos; au doară socotești tu, că numai preste Petru se zidește toată biserica? . . . au doară vei cuteza a zice, cumcă porțile iadului nu vor birui în contra lui Petru, vor birui însă în contra celorlalți apostoli? Oare nu se împlinește și întru toți și în fiecarele în deosebi aceea: . . . preste aceasta peatră voi zidi biserica mea.*“

d) Dacă e vorba de dovezi din „vechimea creștină“ pentru primat, apoi caute enciclica de acestea în sântele canoane ale sinoadelor ecumenice, nu în frecările rivalilor pentru scaunul patriarhal din Constantinopol, cari își luau refugiul la Roma, la al treilea patriarh *neinteresat*, ca să-și deie părerea în cauză. În canoanele sinoadelor ecumenice se zice apriat, că *patriarhii sunt egali între sine* (sin. ec. I. can. 5; și VI. 36), că *papa are un fel de primat al onoarei și nu al puterii bisericesti* (II. 3), că *părinții i-au dat aceasta onoare și nu Cristos* (VI. 28) etc.

e) Cu privire la sinoadele din Lyon și Florența observăm următoarele:

Este adevărat, că la Lyon „*Latinii și Grecii s'au unit fără (?) greutate și au stabilit ca dogmă*

învățătura despre putere supremă de guvernare a Pontificilor Români.“

Dară cari Greci? Reprezentanții naturali ai bisericii ortodoxe?

Doi împărați: *Mihail Paleologul*, care căuta prietenia papei și a apusului temându-se de expedițiunea cruciată, la care se pregătia detronatul împărat latin Balduin II și socrul acestuia Carol de Anjou, regele Neapoli și Siciliei; și *Ioan VI (sau VII) Paleologul*, care prin unire căuta să câștige apusul în contra Turcilor, cari amenințau imperiul bizantin.

Mihail Paleologul trimite la Lyon, unde papa Grigorie IX convocase un sinod, o deputațiune, compusă din oamenii săi și cu o scrisoare, în care împăratul se declară pe sine, clerul și poporul supuși papei. Sinodul ia la cunoștință hârtia împăratului. Unirea-i gata. Din toată unirea, la care nu a consimțit patriarhul constantinopolitan, Iosif I, nu s'a ales nimic. Nici împăratul nu i-a rămas credincios; papa Martin IV îl declară (1281) de schismatic mincinos și reutacios. Cu toate acestea Mihail s'a d-sereditat atât de mult la Greci, încât murind la 1282 i-să deneagă înmormântarea împărătească. Sub Andronic II, fiul lui Mihail, patriarhul anulează unirea dela Lyon.

Ioan VI merge însuș la Florența, însoțit de patriarhul constantinopolitan Iosif II, care moare în decursul pertractărilor, de mai mulți clerici și laici învățați. Pertractările încordate țin dela începutul anului 1438 până în Iunie 1439 — și apoi enciclica zice, că unirea s'a făcut „*fără greutate*“ —. Amenințările, promisiunile și darurile împăratului*) de o parte, de altă parte frica Grecilor, pe cari i-a adus papa cu năile și pe spesele sale, că vor rămânea pe strade, au produs un decret de unire, nesubsris de toți grecii câți au luat parte la sinod. Din astă unire încă nu s'a ales nimic. Greci reîntorcându-se din Florența se rușinau a mărturisi adevărul celor ce-i întrebau de rezultatul sinodului; iar acasă au fost foarte rău primiți. Unii s'au lăpădat de unire și s'au supus la căință, alții ne mai putându-se susține între ai săi s'au întors la Roma, unde, firește, au ajuns cardinali. Doauă sinoade orientale, la cari iau parte patriarhii din Alexandria, Antiohia și Ierusalim, ținute la Ierusalim (1443) și Constantinopol (1450) anulează unirea și rostesc anatema asupra aderenților ei.

(va urma)

Notiță bibliografică

(Fine)

Trecem la *Periodul II (325—787)*.

În §. 21 tratează autorul despre sinoadele ecumenice, fără să amintească însă pentru ce s'au ținut aceste sinoade. Am fi așteptat, că autorul să

*) Mitrofan, mitropolit din Cyzicus, mai târziu patriarh în Constantinopol, și-a dat subscrierea la unire pentru o moșioară.

fie tratat mai pe larg despre fiecare sinod, fiind aceste atât de însemnate în biserică și să nu se mărginească numai la amintirea lor. Autorul nu amintește, ce a dat ansă la ținerea sinoadelor II, V, VI și VII, deși e foarte necesar, ca elevul să știe, că sinodul II a fost conchemat pentru a decide în privința învățaturii lui Macedoniu, carele nega dumnezeitatea Spiritului sânt; al cincilea pentru condamnarea celor 3 puncte și adică: 1. a scrierilor lui Teodoret 2. a epistoalei lui Ibas din Edesa și 3. a persoanei și scrierilor lui Teodorus. Apoi ar trebui să i-se spună elevului, că sinodul al V-lea ecumenic a declarat pe Origen de eretic.

Sinodul al șeselea ecumenic [680] a condamnat învățătura monoteleților, ear în al șeptelea [787] s'a condamnat învățătura iconomachilor.

În §. 23 vorbește autorul despre viața monahală în Occident și deși ne așteptam să trateze despre desvoltarea monachismului în decursul per. II adică până la anul 787, cu mirare vedem, că autorul desvoaltă aici toată viața monahală din Occident până în timpurile noastre. Nu am fi contra acestei espuneri dacă nu ar fi împărțit autorul istoria în perioade și dacă nu ni-ar fi spus la pag. 31, că urmează istoria bisericească până la anul 787. Să vede însă, că autorul a voit să scape de grija de a se mai ocupa și la alt loc cu istoria călugărismului. Apoi credem că ar fi fost bine să amintească și la acest loc — dacă vorbește de celelalte orduri — și despre ordul Jesuiților, deși despre acesta tratează autorul la pag. 111.

Dintre sântii părinți nu află autorul pe nici unul demn, a se ocupa mai în special, afară de Vasilie cel mare. Eusebiu, (?) Atanasiu, Grigoriu din Nazians, Ioan Chrisostom sunt părinți, tot atât de însemnați în biserică noastră ca și Vasilie cel mare, era deci necesar ca autorul să amintească ceva și despre viața și activitatea acestora. Adevărat, că despre Eusebiu din Cesarea ne spune autorul [pag. 35], că s'a distins în apărarea ortodoxiei față de Arie cu ocasiunea primului sinod ecumenic. Noi știm din istoria acelu sinod, că Atanasiu împreună cu episcopul seu Alexandru a combatut învățătura lui Arie, Eusebiu însă s'a purtat astfel, că mulți îl țineau de aderent al lui Arie; mai bine făcea autorul, dacă spunea, că Eusebiu s'a distins prin lucrările sale istorice și că el este părintele istoriei bisericești.

La pag. 46 cetim: „Metropoliții mai însemnați prin vechimea scaunului lor precum cel din Efes, Cesarea, *București* poartă titlul de exarhi sau vicari ai patriarhului din Constantinopol.“

Mirare că mitropolitul din București a ajuns în privința vechimii scaunului mitropolitan alături cu cei din Efes și Cesarea. Nu credem, că vechimea scaunului mitropolitan a fost cauza, că mitropolitul din București s'a numit exarh, căci mitropolia aceasta

s'a înființat abia la anul 1359 în Argeș, de acolo s'a mutat în sec. XVI la Târgoviște, ear pela mijlocul sec. XVII la București. Din cele scrise de autor poate să-și facă elevul idee, că mitropolia din București a fost înființată în primele secole ale creștinismului.

La pag. 58 ne spune autorul, că în Prusia s'a lătit creștinismul în secolul X prin Adalbert, episcopul de Praga. E adevărat că Adalbert a voit să lătasă creștinismul în Prusia, a fost însă omorât și Prusia s'a încreștinat abia în sec. XIII prin ordul teutonic.

Periodul III (787—1453)

E bine, ca în istorie și mai ales la încreștinarea diferitelor popoare să ne ținem totdeauna de șirul cronologic, pentru ca elevul să-și poată face o idee clară despre lățirea creștinismului și despre șirul, în care popoarele au primit creștinismul. Autorul nu ține în privința aceasta șirul cronologic, căci la pag. 59 începe cu încreștinarea Rușilor — deși acestia au primit mai pe urmă creștinismul — urmează apoi Bulgarii, Sârbii, Cehii. Era mai consult să trateze aci încreștinarea popoarelor în modul următoriu: Bulgarii, Moravia, Sârbii, Cehii și apoi Rușii.

În privința patriarhatului sârbesc nu e autorul destul de esact, căci ne spune, că scaunul arhiepiscopesc sârbesc a usurpat titlul de patriarhie la anul 1340 și a esistat până la anul 1767. Mitropolitul sârbesc a luat titlul de patriarh în adunarea dela Scopi în anul 1346 [nu 1340 cum aflăm la autor], fără învoirea patriarhului din Constantinopol și pentru aceasta a fost escomunicat; autorul însă trebuia să spună, că patriarhatul sârbesc din Ipek a fost recunoscut de către patriarhul din Constantinopol pe la anul 1375 sub domnia lui Lazar împăratul Sârbilor.

La pag. 66 aflăm următoarea: „Ciril, care era mai tiner, dar mai învățat decât Metodiul, a fost primul episcop în Moravia.“ Aceasta nu este adevărat. La rugarea lui Ratislav, principele Moraviei, au fost trimiși Kiril și Metodiul în Moravia, unde au început a lăți creștinismul; fiind ei însă acușați de către misionarii apuseni ca niște eretici, au fost citați la Roma de papa Nicolae I. Ajungând la Roma la anul 868 Kiril moare, ear Metodiul e hirotonit de către papa Adrian II. următoriu lui Nicolae I. de arhiepiscop al Moraviei. Așadar primul episcop al Moraviei nu a fost Kiril [cum ne spune autorul], ci fratele seu Metodiul.

Autorul ne spune la pag. 77, că după desbinarea provocată în secolul IX între biserică resăriteană și apuseană și terminată la 1054 rupându-se contactul și buna înțelegere între ambele biserici, biserică apuseană a introdus unele dogme nouă, precum despre purcederea Duhului sânt și dela Fiul,

purgatoriu, întrebuițarea la cuminecătură a pâinei nedospite ș. a. — Toate aceste au fost introduse în biserica apuseană nu după desbinare, ci înainte de desbinare și chiar aceste au format un punct principal de ceartă între biserica din orient și occident. Dogma despre purcederea Duhului sânt și dela Fiul a fost introdusă încă la sinodul din Toledo ținut la anul 589 și de atunci a început a se lăți tot mai tare în biserica apuseană. Patriarhul Fotie în enciclica sa face occidentalilor între altele și imputarea, că învață purcederea Duhului sânt și dela Fiul, tot aceasta o aflăm și în epistoala lui Leo din Ahrida, dela începutul secolului XI, carele face amintire și de pâinea nedospită întrebuițată de occidentali la sânta cuminecătură.

Adevărat că și papii din Roma au fost la început contra învățării despre purcederea Duhului sânt și dela Fiul, așa aflăm că Leo III. puse la anul 809 două table de argint cu simbolul credinței statorit la Nicea și Constantinopol în biserica din Roma cu următoarea inscripție: „Haec Leo posui amore et cautela orthodoxae fidei.“ Cu toate aceste învățătura aceasta s'a lătit preste tot occidentul, și la anul 1014 a fost introdusă și în biserica din Roma.

La pag. 80 amintește autorul între factorii, cari au contribuit la rădicarea puterii papismului și actele despre donația lui Constantin cel Mare și decretările lui Pseudo-Isidor, fără să spună ce are elevul să înțeleagă sub aceste.

Aici poate. suplini explicația profesorului, ce va face însă acela, care va studia singur, fără profesor, istoria bisericească după manualul acesta. Din espunere putem conchide, că autorul însuși susține de istorice actele donațiunii și decretul lui Pseudo-Isidor.

În privința sinodului ținut la anul 879 nu putem fi mulțumiți cu cele scrise de autor (pag. 84). Din espunerea autorului reese, că acest sinod s'a ținut fără invoirea papei, ceea ce nu e adevărat. Sinodul dela 879 s'a convocat cu consimțământul papei Ioan VIII., carele trimite și delegați și în acest sinod se anulează sinodul din 869 și se recunoaște Fotie de patriarh al Constantinopolei. Sinodul a fost recunoscut și din partea papei ca al VIII. sinod ecumenic, se înțelege în speranță, că Fotie va ceda în privința jurisdicțiunii asupra bisericii din Bulgaria; numai după ce se văzu papa înșelat în așteptările sale a anulat sinodul dela 879 și a aruncat anatema asupra lui Fotie.

Și în privința aranjării materialului câteva cuvinte. La pag. 70 tractează autorul despre cruciate și la pag. 81 despre desbinarea între biserica răsăriteană și apuseană. Credem că ar fi mai corect să tractează întâiu despre desbinare și apoi despre cruciate, pentru că desbinarea s'a făcut la anul 1054, ear' cruciatele s'au început abia la 1090. Mai trebuie

să luăm și aceea în considerare că cruciatele au fost un nou mijloc în mâna papismului pentru a câștiga jurisdicțiunea asupra bisericii din Orient, ceea ce ni-o dovedește înființarea episcopatelor latine în părțile Orientului.

*

În partea a II. a manualului nu ne dă autorul aceea ce ni-a promis în introducere, adică istoria bisericească specială a poporului român din toate țerile locuite de Români, cu toate aceste trebuie să ne bucurăm pentru că e primul manual, care să ocupă într'un mod mai sistematic cu istoria bisericii române.

Totuş să ni se permită câte-va observări: A fost lucru superflu a trata aceeaş materie de două ori, cum aflăm d. e. despre istoria bisericească din România și Bucovina la pag. 119, 120—123 și apoi în partea II. fără să fie în partea a II. mai pe larg tratată.

În partea II. nu face autorul amintire despre biserica română din Basarabia, deși ne spune că cuprinde istoria bisericească din toate părțile locuite de Români. Observăm că Basarabia s'a ținut de Moldova nu numai până la anul 1812 (p. II p. 1) ci și dela 1856—1878.

Din espunerea autorului s'ar putea crede, că Teofil, Ulfila ș. a. au fost episcopi români în Dacia. Nu voim să polemizăm la acest loc, ci le lăsăm bucuria acelor istorici, cari cred, că episcopii Goților au fost episcopi români.

Autorul ne spune în prefață, că la compunerea istoriei bisericești române s'a folosit de „Fragmente zur Geschichte der Rumänen“ de G. Hurmuzachi și „Părți alese din istoria Transilvaniei“ de Barițiu ș. a.; am fi așteptat însă să vedem că autorul a folosit și alte scrieri, cari au dat istoriei bisericești române din Transilvania cu totul altă față. E vorba despre unirea Românilor sub Leopold I.

Dela anul 1879 încoace, adică dela descoperirea documentului original al unirei prin D-l N. Densușianu toată lumea știe, că documentele referitoare la unire au fost toate falsificate și unirea nu s'a încheiat sub condițiunile arătate de iesuiți, ba chiar în anul 1893 s'a purtat o polemie mare între D-l N. Densușianu și între Unirea din Blaj și cu toate aceste autorul ne descrie unirea Românilor ca ori și care papistaș.

Cestiunea unirei e deja atât de cunoscută încât nu mai aflu de lipsă a mă ocupa cu ea la locul acesta, observ însă următoarele:

1. Nu este adevărat, că sub mitropolitul Teofil s'a ținut sinod în cauza unirei și că acolo s'a compus vre-un act — cum afirmă autorul la pag. 36.

2. Nu este adevărat, că la sinodul din Octomvrie 1698 au fost un număr însemnat din protopopi, preoți și laici, câte trei din fiecare comună și că acolo s'a primit unirea prin aclamațiune, (pag. 38)

pentru că la acest sinod nu au participat mai mulți decât 38 de protopopi subscriși în actul de unire.

3. Nu este adevărat că în sinodul dela 4 și 5 Septembrie 1700, la care a participat — după autor — un număr mai însemnat de protopopi și chiar și reprezentanți din popor s'a decretat printr'un *act formal* unirea religioasă cu biserica romano-catolică (pag. 39), fiind unirea încheiată deja în sinodul din Octombrie 1698.

Cred, că autorul însuși va recunoaște, că a comis erori enorme și nu a ținut cont de cercetările și critica mai nouă în privința unirii și la a 2-a ediție nu va mai scrie în modul acesta despre unirea Românilor cu Roma. Pe lângă opurile citate de autor la compunerea istoriei bisericii române recomandăm autorului încă următoarele: „Beiträge zur Geschichte der Kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen unter Leopold I.“ Hermanstadt 1892 de Crișian, „Unirea Românilor sub Leopold I“ de George Popoviciu publicat în Candelă anul 1885 Nr. 5, 7, 8, 9, 10, 11 —; „Independența Mitropoliei române de Alba-Iulia“ de Nicolae Densușianu Brașov 1893.

Am făcut aceste observări asupra manualului de istoria bisericească numai conștient de dorul de a avea o carte bună pentru școlile noastre și sperăm, că autorul le va lua în considerare la a 2-a ediție, pentru ca atunci să putem și noi zice: între cărțile de soială acesta cartea amintită e una dintre cele bune.

Petru Ionescu.

H ig i e n ă

de Dr. Leo Mureșan medic practic și profesor la institutul teologic și pedagogic în Caransebeș.

(Urmare)

Înveninările de plumb

Cel înveninat cu plumb sloboade un miros greu din gură și scuipatul lui are un gust dulce metalic.

Sgîrciurile din jurul buricului, la înveninările cu plumb, încetează momentan când imala, tina iesă din intestinul gros. Să înțelege de sine că masele acestea sunt arse și samănă mult puțin cu gunoiul de capră. Ele largesc intestinul gros și apasă pelea mucoasă a canalului intestinal.

Învățații zic, precum au și drept, că în pelea mucoasă se finesc nescar fire subțiri, ca capetele de ață, ce numai cu ochianul le poți vedea. Firile acestea se numesc: *nervi* simțitori. Durerile deci, ce se simțesc, se produc prin apăsarea asupra acestor *nervi*.

Plumbul are ca și argintul viu însușia, că intră în oase și în toate țesăturile omenești, străbate tot corpul omenească. Aceasta însușie mai ușor se poate observa la argintul viu, și anume, dacă vr'un mor-

bos folosește argintul viu, sau cura cea mare, contra morbului său provenit din desfrâu sexual, dînsul deodată se trezește că lanțul său de aur de pe vesminte s'a argințit. Ac asta o face unsoarea de argint viu cu carea sistematic se unge corpul morbosului.

Noi avem medicamente și scoatem argintul viu din corpul omenească după ce și-a implinit datoria și a vindecat șuiul (sifilitica).

Așa tot cu medicamente scoatem și plumbul înveninătoriu din om.

Omul trebuie să fie cu băgare de samă, și cu deosebire se nu mănânce în localul unde se lucră cu plumb. Părțile fine de plumb, ce planează sau înoată în aerul localului unde se lucră cu plumb, se leagă de mîncări și așa oamenii se înveninează.

Așadară omul se înveninează cu plumb în urma ocupațiunii sau a măestriei sale, carea cere prelucrarea plumbului, sau în urma folosirii acestuia la diferite ramuri de industrie.

Dară și femeile se înveninează cu plumb, cari folosesc rumenele și albele, nefind ele mulțamite cu frumseța ce li-a dat-o lor Dumnezeu.

Sfat igienic e: să te ferești de rumenele și albele, pentru că mai oate conțin plumb ori argint viu.

M'a chemat, cum chiamă morboșii pe medici, la o fată frumoasă de econom spre consultare. Fata scuiepa pe vatră (pămînt) apoi ștergea cu piciorul încălțat scuipatul. Eu privesc scuipatul șters și ved în el argint viu. Șermana s'a rumenit mult timp. Sulimanul acesta a conținut argint viu. Ea au murit în urma acestei spoituri de oftică, tuberculoasă, sau boală uscată.

Nu mă pot supăra din destul când ved, că oamenii curg la tîrgul de frumsețe și cumpără marfă din farmacie (apotecă). Și de minune, bălaurul acesta de speculațiune se lățește, și cuprinde teren tot mai mult*).

Am văzut față în față fete și neveste de pe sate că vin în farmacie, acolo cumperă rumenele și albele și apoi își spoiesc sau văruesc chipul înaintea oglinzilor mari din local fără sfilă.

Te lovește o greață de îndrăzneala lor. Ele în vanitatea și slăbiciunea minții lor voesc să se facă frumoase; dar ele sînt dela natură mai toate frumoase!

Noi românii nu avem lipsă ca comediantii, ca teatraliștii, de suliman.

Româncele noastre sînt dela fire frumoșele și sănătoale, și apoi te doare inima, când vezi fetele noastre din popor, că, după câțiva ani de sulimenire și spoială, au pe bucele obrazului crețe adânci, că li-au căzut dinții, că fața e vîrâtă între fălci, că, încă tinere fiind arată a fi bătrâne.

* E treaba poliției sanitare, ca să scoată din rădăcină răul, dară poate că și doamnele poliștilor se rumenesc și albesc și pentru aceia tac bărbații.

La astfel de privire trebuie să te scârbești. E contra firei omenești a imita batjocurile de cultură neguțătorească. Sarlatanii au dat sulimanului un nume frumos: Ei l-au botezat: „*marfă cosmetică*“ s'au de infrumșetare.

Dacă invențiile cu plumb nu sunt dela firea lor grele, atunci numai tivitura lor descrisă, rămâne gingiei și omul se află de altminterlea sănătos.

Invențiile cu plumb se împart în două părți. Pe o parte sunt felurite invenții ușoare, eară pe cealaltă parte sunt invențiile grele și periculoase. Eu îndrumez pe fiecare fată și nevastă, ba chiar și pe bărbați (sunt și bărbați cari se spoiesc), să se ferească de suliman.

Cum ne arată știința, porii obrazului se astupă prin rumenele și albele.

Porii sunt canale mici prin cari iasă sudoarea, ba chiar și un fel de unsoare, din pele pe suprafața ei. Pelea trebuie să resuflă. Ea este un învăliș foarte gingaș a corpului omenesc. Natura, și nu fleacuri ca sulimanul cu plumb, susține sănătatea și frumșeța fiecărei ființe.

Băgați bine de samă, că dacă e omul mai mult timp inveninat cu plumb, atunci se atacă creerii și urmarea e că îl lovește damblaua sau guta, în mâni, în picioare și apoi este om nemernic. De murit nu mori, dar nici nu trăești ca un individ sănătos, să ai bucurie de viață.

(Va urma)

Correspondință

Ni-se scrie cu datul de 16 Iulie 1894 următoarele :

Credincioșii din comuna noastră bisericească Iabla- nița au avut în ziua „Nașterii Sântului Ioan Botezătorul“ din anul curent o sărbătoare dublă. De o parte hramul (ruga), eară de altă parte sântirea bisericii lor renovate.

De mai mult timp se simțise necesitatea unor renovări și adaptări la edificiul bisericesc. Deci bravii noștri confrăți se puseră pe lucru și cu ajutorul lui Dumnezeu într'alte acoperiri turnul cu aramă, pe când până aci fusese cu tinichea, auriră crucea din vârful turnului, așezară un parafulger, pictura o renovară, respective completară, clădiră de nou un chor solid și destul de spațios pentru cântăreți etc.

Toate spesele, urcate la suma de aproape 2000 fl., au fost acoperite parte din fondul bisericesc, parte din contribuțiile parohienilor.

Terminate lucrările de renovare, Ven. Consistoriu diecesan a denumit o comisiune colăudătoare în persoanele Părintelui Protopresbiter tractual Mihail Popoviciu și a espertului tehnic consistorial, Dl Alesandru Bălaș, carea eșind în fața locului Vineri în 24 Iunie a. c. au cercetat toate lucrările, și aflându-le executate conform planului și condițiunilor din contractele încheiate cu întreprinzătorii, le-a declarat de bune și le-a primit din parte-și.

După aceasta P. O. D. Protopresbiter mai având și speciala misiune de a îndeplini cele prescrise de ritual în atari casuri, făcu cu asistența preotului local George Tătucu și a preotului Spiridon Șandru din Petnic sântirea apei în mijlocul bisericii, ceti rugăciunile, îndătinat la sântirea icoanelor, asupra unor icoane de nou zugrăvite, stropi cu apă sântită biserica, apoi intrând în altariu procese la celebrarea s. liturgii.

Aceasta se săvârși cu pompă cuvenită în prezența unei mari mulțimi de popor din comună și alte localități, venit a sărbători cu neamurile și pretenii sei de aci hramul sântei biserici.

În timpul pricesnei Părintele Protopresbiter ținu cu voce înaltă și în termeni poporali, bine înțeleși, o cuvântare măduoasă, foarte potrivită, pe la acărei fine îndemnă poporul de a rămânea nedeslipit de biserica sa strămoșască, de a fi religios și moral și de a nu se lăsa răpit de pornirile celor ce astăzi cred, că cu mintea lor ar fi covârșit toată înțelepciunea lumii acesteia.

Această predică, ascultată cu interes, a făcut adencă impresiune asupra auzitorilor. Dee Dzeu, ca ea să și producă roadele intenționate.

În fine după eșirea cu procesiune la crucea din piață și după stropirea creștinilor cu apă sântită, reînțorși la biserică, să făcu apolisul sântei liturgii; apoi cu miruirea poporului și cu distribuirea anaferei să fină partea religioasă a actului solemn din aceea zi.

Mai trebuie să adaug, cumcă atât la sântirea apei, cât și la liturgie și litie responsurile le-a executat cu tact și mare precisiune tinărul, dar mult promițătorul chor mixt din Mehadia, înființat la stăruința neobosită a preotului Alexie Frateș și instruit și condus grătit de bravul teolog absolut și învățătoriu la școala de stat de acolo Nicolae Groza.

Felicitările noastre cele mai cordiale primului chor român în părțile noastre! Prospereze și afle imitatori cât mai curând între frații din celelalte comune!

După servițiul dumnezeesc s'a intrunit apoi o parte însemnată la masa bogat pregătită a părintelui paroh; eară ceialalți oaspeți pe la creștinii noștri de acolo.

După prânz, în fine, parte am mai cercetat pe cunoscuții noștri din comună, parte am asistat și privit la frumoasele noastre jocuri naționale din piață; apoi ne-am despărțit, ducând fiecare cu sine o plăcută aducere aminte de această zi de bucurie și mângăere.

Încheiând această dare de seamă nu pot să nu amintesc cumcă meritul principal al restaurărilor săvârșite e al onorabilului Părinte George Tătucu, carele numai prin întrepunere energică, prin sfaturi înțelepte și capacitări isbuti a face pe credincioșii sei, ca să întreprindă o lucrare așa de grea și costisitoare!

Îl felicităm din inimă, dorindu-i viață, ca să realizeze tot mai multe lucrări de acestea folositoare!

Felicităm totodată și pe parohienii S. Sale, cari, după cuvintele P. O. D. Protopresbiter, ascultând de glasul păstoriului lor sufletesc, au efectuit o lucrare, ce-i face demn de fiericții lor părinți și moși, cari au ridicat

din temelie acest locaş dumnezeesc și-i pune ca model de fii credincioși ai santei lor Maice bisericii înaintea urmașilor lor.

Unul din participanți.

Varietăți

Hirotonire. Prea Sântitul Domn Episcop diecesan a hirotonit pe teologul absolut Ioan Chișozan din Ghiroda întru diacon Duminecă în 17-lea, eară întru presbiter Luni în 18 Iulie a. c., pentru parohia din Chevereșul-mare.

In contra căsătoriei civile. Preoții slovaci din comitatele Nitra, Trencin, Turoș și Arva, în adunările lor districtuale dela 17 Iulie n. c., au luat hotărîrea, ca să trimită deputațiuni la Majestatea Sa, pentru a-l ruga, să nu sancționeze proiectul de lege privitoriu la introducerea căsătoriei civile. De asemenea în sinul clerului catolic magiar s'au fac mari agitațiuni în contra acestui proiect. „M. Állam“ s'au ocupă cu planul unei monstre deputațiuni la regele ca să ceară denegarea sancțiunii pentru căsătoria civilă. În discușiunea acestui plan un paroh scria deunăzi, că planul numai atunci ar fi de executat, dacă primatele s'ar pune în fruntea mișcării, rugând să coopereze și să meargă în fruntea deputațiunii și patriarhul sârbilor Brancoviciu și prelații români de ambele confesiuni. Altcum — zicea parohul Ambruș — deputațiunea ar păți-o poate că și Românii cu Memorandul. Numilul paroh spune, că chiar *Vaszary* de 2 ori ar fi cerut să fie primit la regele și i-s'a refuzat audiența.

Arhiducele Vilhelm, care a petrecut vara aceasta în Baden, a căzut în 29 Iulie n. de pe cal, ce s'a spăriat dinaintea unui vagon al drumului de fer electric. *Arhiducele Vilhelm*, greu rănit, a fost dus în vila sa, unde a reposat.

Membrii comitetului partidului național, condamnat la Cluj, și au început săptămâna aceasta pedeapsa în temnițele de stat din Segedin și Vaț.

Despărțământul Oraviții al reuniunii învățătorilor români gr. or. — *Convocare.* Prin aceasta se convoacă adunarea învățătorilor din despărțământul Oraviții al reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului pe Joi în 28 Iulie a. c. st. v. în Ciclova-montană la 9 oare cu următoarea programă: 1. Citirea Notei Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeș Nr. 268 et 404 Șc. ex. 1894. 2. Eventuale disertațiuni științifice-pedagogice, sau lecțiuni practice de model, din ori-care disciplină a școalei, cari pot fi elaborate și în formă de teme scrise și citite. 3. Consultare și decizie de nou în privința elaborării unui plan al oarelor pentru școalele noastre cu un învățătoriu și doi învățători. 4. Încasarea taxelor de membri. 5. Designarea locului pentru ținearea proximei adunări. 6. Diverse propuneri. La

aceasta adunare se invită toți On. domni membri de ori-ce categorie; apoi cei-ce voiesc cu ocașiunea proximei adunări generale ar intra de nou ca membri ai reuniunii și în fine toți aceia, cari nutresc interes față de școalele noastre și pentru promovarea și prosperarea învățământului școlar popular. Mai departe, deoarece în sensul §-lui 36 din Statute, fiecare membru ordinaru are datorința de a ține lecțiuni practice sau a elabora alte teme școlare și acestea a le supune apreiării și censurării membrilor despărțământului — sper dară, că puțini dintre domni membri ordinari nu vor corespunde în aceasta adunare amintitului §. În fine cred, ca în interesul binepricput al reuniunii noastre preste tot și în special în interesul reputațiunii despărțământului — nu va absenta nici un membru ordinaru dela aceasta adunare și aceasta cu atât mai tare, cu cât pe sama acestor adunări fiecare dintre domni colegi primesc un anumit pausal sub titulo: „diurne pentru conferințele învățătorești“ — *Varadia*, în 16 Iulie 1894. — *George Țunea*. preș. desp.

Necrolog. În 18 Iulie la 1 oară din noapte a reposat în Domnul *Magdalena* soția economului și neguțatorului *Avram Radu* din Zagujeni, în etate de 22 de ani, lăsând în adâncă și nespuză durere pe iubitul său soț cu doi prunci, pe părinții *Ioan* și *Persida Munteanu* și pe socrii *Avram* și *Maria Radu*. La înmormântare, în 19 l. c. au luat parte mulțime de popor din loc și din comunele învecinate. Servitul funebreal l-a îndeplinit preoții: *Petru Stan* din Prisaca, *Lazar Vasiu* din Jupa și *Georgie Popoviciu* din loc, cu învățătorul *George Stan* din Jupa. Cântările funebrale le-a executat tinerimea din Zagujeni sub conducerea demnului conducătoriu *Alexandru Cârdaș*. După terminarea servitului divin părintele local *George Popoviciu* a rostit o cuvântare adânc pătrunzătoare, carea a stors lacrimi din ochii tuturor. — Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Predicatoriul poporului. Dela 15 Aprilie a. c. apare în Gherla o nouă foaie bisericească, cu numele: „*Predicatoriul poporului*“, redactată de *Vasile Budescu*. Format 8°. Hârtie fină. Esterior plăcut. Prețul de prenumerațiune pe an. cur. 3 fl. (pe 3 luni 1 fl.), ce e de a se trimite redactorului: *Vasile Budescu*, în Ciulesci (Csuljafalva) p. u. *Hagymádfalva*, comitatul: Bihor. Foaia apare în toată luna cu predice acomodate poporului nostru. Se recomandă cu toată căldura Pr. On. cler. român.

Concurs

Devenind postul de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din comuna *Ciclova* vacant prin pensionarea fostului învățătoriu *Ioan Barboniu*, se escrie a doaua oară concurs cu terminul de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumintele sunt :

1. Salariul în bani gata 200 fl. v. a.
2. Pauşal pentru scripturistică 5 fl.
3. 12.30 hl. grâu, 12.30 hl. cucuruz în natură.
4. Pauşal pentru conferinţă 5 fl.
5. Cortel liber cu 2 chilio şi grădina întrevilan de 800 □.

6. Două jugere şi jumătate pământ arătoriu de clasa a doua, care se poate arenda cu 25 fl. la an.

7. 20 m. lemne în natură aduşi în curtea şcoalei, din care are a se încălzi şi sala de învăţământ.

8. Dela înmormântări, la care va fi poftit, 20 cr.

Doritorii de a recurge la acest post sunt avertizaţi a-şi trimite recursele lor adresate comitetului parohial, şi instruite cu documentele recerute Prea On. Oficiul protopresbiteral gr. or. în Făget.

Mai departe recurenţi au a se presenta în vre o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

Din şedinţa comitetului parohial ținută în Cliciova la 24 Iunie 1894.

[42] 1—3

Comitetul parohial.

În conţelegere cu mine *Sebastian Olariu*, protopresbiterul tractual.

Concurs Cluj / Central

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr. or. rom. din comuna **Pogăneşti**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. În bani gata 200 fl. v. a.
2. Pentru scripturistică 3 fl.
3. Pentru conferinţe 6 fl.
4. Pentru servitoriul şcoalei 6 fl.
5. 9 htl. de grâu şi 9 htl. de cucuruz.
6. 1 juger de pământ estravilan.
7. Locuinţă liberă în edificiul şcoalei cu grădină de 1 juger.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învăţătoresc au să-şi înainteze recursele ajustate cu documentele necesare conform statutului organic şi regulamentului pentru organisarea învăţământului, adresate comitetului parohial din Pogăneşti, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în Făget până la terminul deschis.

Comitetul parohial doreşte ca recurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nici decât în ziua de alegere.

Pogăneşti, din şedinţa comitetului parohial ținută la 16 Iunie 1894.

[41] 2—3

Comitetul parohial.

În conţelegere cu mine: *Sebastian Olariu* ppbiter tract.

Nr. 97 ex 1894.

Concurs

Cu provocare la literele Ven. Consistoriu diecesan ddo 30 Iunie a. c. Nr. 1609 Şc. se escrie concurs pentru îndeplinirea postului vacant de învăţătoriu la şcoala capitală confesională gr. or. română de băieţi clasa II şi III din opidul **Logoj**, cu termin de recurgere de 30 zile socotit dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salariu şi bani pentru cortel 670 fl. v. a.
2. Pentru scripturistică 5 fl.
3. Spese pentru conferinţe 10 fl.

4. 2 jug. pământ arătoriu, ca remuneraţiune pentru instruirea elevilor în cântarea de strană pe timp cât va corespunde ;

5. Taxele îndatinate dela înmormântări, parastase ş. a. ce-i compet în sensul decisului comitetului par. din 10 Iulie a. c. Nr. prot. 97.

Dela recurenţi se cere cualificaţiune foarte bună din studiile pedagogice, precum şi absolvarea a cel puţin 6 clase gimnasiale sau reale — nu mai puţin desteritate în cântările de strană.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor subşterne recursele adresate comitetului par. şi provăzute cu toate atestatele prescrise la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. din **Logoj** până la terminul susdefipt.

Logoj, din şedinţa comitetului par. gr. or. rom. ținută la 10 Iulie 1894.

[40] 2—3

Stefan Antonescu,
preş. comit. paroh.

În conţelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu*, ppbiter.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului învăţătoresc la şcoala confesională ort. română din **Denta**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt :

1. În bani gata 325 fl.
  2. Usufructul dela 4 jugere pământ clasa I.
  3. Pentru conferinţe 10 fl.
  4. Pentru adunarea generală 10 fl.
  5. Pauşal scripturistic 5 fl.
  6. Cortel liber cu grădină de legumi şi 1/2 juger grădină estravilană.
  7. 32 metrii de lemne din care are a să încălzi şi şcoala.
  8. Dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.
- Recurenţii îşi vor instrua petiţiunile conform statutului org. bis. şi adresate comitetului parohial, le vor înainta oficiului potopresbiteral din **Ciacova**.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a să presenta în oarecare Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

[39] 3—3

Comitetul parohial.

În conţelegere cu protopresbiterul tractual.

